

Maria-Anna Courage – Alexander Butrimenko

Gesellschaft für Mathematik und
Datenverarbeitung, St. Augustin

International Centre for Scientific and
Technical Information, Moszkva

Elektronikus információszolgáltatások Kelet-Európában – adatbázis-előállítás és használat*

Az információs körökben ismert nevű szerzők hosszú évek kutatómunkájával állították össze a volt szocialista országok adatbázisainak jegyzékét, és készítették el az adatbázisok statisztikai elemzését. Bár sokat változott a világ Európa eme régiójában, rengeteg a mozgás-változás az információs életben, ezért az adatbázisok „lettára” korántsem friss, mégis hasznos lehet ennek az alapos felmérésnek a közreadása.

Bevezetés

A Matematikai és Adatfeldolgozási Vállalat (*Gesellschaft für Mathematik und Datenverarbeitung = GMD*) az informatika és a kapcsolódó szakterületek nagy országos kutatóhelye a Német Szövetségi Köztársaságban. Egyike annak a 16 kutatóközpontnak, amely a Nagy Kutatási Intézmények Munkaközösségét (*Arbeitsgemeinschaft der Grossforschungseinrichtungen = AGF*) alkotja.

A GMD a moszkvai Nemzetközi Tudományos Műszaki Információs Központtal (*NTMIK*) együtt először végzett vizsgálatot az elektronikus információs piac területén a kelet-európai országokban az 1991–1993-as időszakra vonatkozóan. A projekt az elektronikus információ fejlesztésére vonatkozó tanulmányt és helyzetelemzést is tartalmaz. Az NTMIK nemzetközi intézmény, amelyet a Független Államok Közössége és túlnyomó részben a kelet-európai országok alapítottak. Adatbázisok és kiadványok előállításában, valamint szoftverfejlesztésben és informatikában egyaránt érdekelt.

A projektet részben a Német Szövetségi Gazdasági Minisztérium szponzorálta. Az eredményeket *Az elektronikus információpiac Kelet-Európában* címen adták ki (1. kötet: *Az adatbázisok mutatója*, 2. kötet: *Szerkezet és fejlesztés*). Az útmutató elektronikus formában is hozzáférhető mint online adatbázis az GBI-hostnál Münchenben.

A projekt célja az volt, hogy lehetőleg teljes képet kapjunk a kelet-európai országokban elérhető elektronikus információszolgáltatásokról. Az elemzés elsőd-

legesen a volt keleti tömb országainak információs infrastruktúrája tanulmányozására, adatbázis-előállításának fejlesztésére, valamint elektronikus információszolgáltatásának használatára irányult.

A vizsgálat szerkezete és módszertana

A kelet-európai országok adatbázisaiban korábban hozzáférhető információk összességükben korlátozottak voltak. Az információs piacon alig hozzáférhető adatok, és a legtöbb kelet-európai országban végbement dinamikus politikai, gazdasági és szervezeti változások, amelyek látványosan alakítják a helyzetet egyik napról a másikra, különösen fontossá teszik, hogy a kelet-európai gazdaságokról megbízható adatokat lehessen szerezni. Viszont ezek a dinamikus változások – természetükből adódóan – akadályozzák a korrekt információk gyűjtését.

A legtöbb kelet-európai országban nincs az adatbázisokról naprakész kimutatás. A szolgáltató szektor és a szolgáltatások kiterjesztésének hiányos feltárása, valamint a hivatalos statisztikák elégtelensége lehetlenné teszik a kelet-európai információs piac részletes elemzését. A hozzáférhető kelet-európai adatbázisok számszerűségének megismerése céljából a szolgáltató ágazat írásos felmérését készítettük el számos országban. Az információs központoktól és a jó néhány kollégától kapott segítség Kelet-Európában ebben a felmérésben igen fontosnak bizonyult, különösen a teljesség és a naprakézség vonatkozásaiban.

Az adatgyűjtési folyamatot nehezítette a szolgáltató ágazat intézményeinek névváltoztatása, illetve megszüntetése. Munkaigényes kutatás azonosította az egyes szervezeteket.

* *Electronic information services in Eastern Europe – database production and possible uses* címmel elhangzott a WINRE '93 c. szemináriumon (Köln, 1993. november 2–4.).

Egyes információk központokban esettanulmányok készültek arra, hogy elemezzék az elektronikus információszolgáltatások használatát és az információpolitikai profilt. Itt utalunk az elektronikus információpiacról megjelent publikációkra is. A fenti okok miatt ezek a kiadványok meglehetősen hézagosak és elavultak voltak, ezért ezeket az adatokat is ellenőrizni és frissíteni kellett.

Egy kétéves projekt keretében ezt a vizsgálatot három szakaszban készítettük el. Ennek a dolgozatnak a keretei az adatbázis-előállítás elemzésének eredményeiről és a Kelet-Európában használható elektronikus információszolgáltatások lehetőségeiről szóló beszámolót engedik meg.

Adatbázisok előállítása Kelet-Európában

A projekt 3000 adatbázist azonosított 21 kelet-európai országban és a FÁK-ban. Ebben nincs benne mintegy 1000 korlátozott hozzáférésű, belső használatú adatbázis. Kb. 100 adatbázisban nem sikerült a leírásához szükséges teljességben megkapni az adatokat. A kelet-európai adatbázisokról alkotott képünk teljessége kedvéért a vizsgálat nem szorítkozott az online, távközlési hálózatok útján elérhető adatbázisokra, hanem figyelembe vette az offline adatbázisokat is. A legtöbb kelet-európai adatbázist ugyanis csak helyileg vagy adathordozón (mágnesszalag, hajlékonylemezek) lehet elérni. Az offline adatbázisok nagy számának oka Kelet-Európa szegényes távközlési infrastruktúrája. Mindössze 14% körül mozog az online adatbázisok aránya. A vizsgálat 21 kelet-európai ország 1918 adatbázisának felmérésén alapul (1. táblázat).

1. táblázat

Hozzáférés a kelet-európai adatbázisokhoz

Offline	1650
Online	241
Videotex	27
Összesen	1918

Amint a 2. táblázat mutatja, a legtöbb adatbázist Oroszországban (61%), illetve a korábbi Szovjetunió államaiban állítják elő (77%). Kelet-Európa többi országában csak 23%-ukat készítik. Bulgária, Ukrajna és Magyarország a második legnagyobb csoport. Lengyelország és Románia az adatbázis-termelés kevesebb mint 5%-át adja, míg a maradék a Cseh Köztársaság, Szlovákia, Lettország és Belorusszia között oszlik meg (3% alatt mindegyikük). A többi volt szovjet köztársaság nem szerepel önállóan: a maradék 11 köztársaság esetén az arány összesen alig 5%.

2. táblázat

A felmért adatbázisok megoszlása országonként

Oroszország	1167	60,8%
Bulgária	161	8,4%
Ukrajna	123	6,4%
Magyarország	105	5,5%
Lengyelország	69	3,6%
Románia	60	3,1%
Cseh Köztársaság és Szlovákia	53	2,8%
Lettország	43	2,2%
Belorusszia	38	2,0%
Egyéb	100	5,5%
Összesen	1918	100,0%

Az adatbázisok mintegy 70%-a tartalmaz természet-tudományokat és műszaki szakterületeket, ezzel a kelet-európai adatbázis-előállítás legnagyobb kategóriáját alkotják (3. táblázat).

3. táblázat

A kelet-európai adatbázis-előállítás megoszlása szakterületek szerint

Természettudományok, technika, szabadalmak	65%
Gazdasági információk, művészetek és társadalomtudományok	20%
Multidiszciplináris	7%
Egyéb	6%
Hírek	2%

Természettudományok, technika és szabadalmak

A műszaki tudományokra vonatkozó információt tartalmazó adatbázisok aránya igen magas. Ezekben az adatbázisokban az elsődlegesen lefedett területek az elektronika, elektrotechnika, gépipar, építőipar és gyártástervezés. Ezt követik 8%-kal azok az adatbázisok, amelyek élettudományi, orvosi és gyógyszerészeti információkat tartalmaznak. Mind a vegyészet, mind a földtudományok 5%-kal szerepelnek. Az értékes ásványlelőhelyek, kőzetek, érc-, szén-, kőolaj- és földgázlelőhelyek adatbázisai igen népszerűek. A FÁK-köztársaságok egy része, pl. Oroszország, Kazahsztán, Türkmenia a világ kőolaj- és földgázlelőhelyeinek jelentős részét birtokolja, ezért ezek az adatbázisok rendkívül fontosak. Az összes adatbázis 5%-át az adatfeldolgozó ágazat adja. A fizika, a mezőgazdasági tudományok és ipar egyes részéről az adatbázisok 3–3%-a tartalmaz információkat.

Energiaipar, atomenergia, környezetkutatás és környezetvédelem

Viszonylag kevés információ található az energiaiparra és az atomenergiára vonatkozóan. Ez annak tudható be, hogy ezen a területen sok adatbázis nem nyilvános, így a vizsgálatba sem lehetett őket bevonni.

Az adatbázis-előállítás 3%-át a környezetkutatás és -védelem adja. A 4. táblázat áttekintést ad az energiaipar, az atomenergia, a reaktorok, a környezetkutatás és -védelem területén felmért adatbázisokról.

4. táblázat

Az energiaipar kelet-európai adatbázisai

Ország	Adatbázisok száma
Oroszország	24
Ukrajna	2
Bulgária	1
Cseh Köztársaság	1
Magyarország	1
Összesen	29

Az energiaipari adatbázisok döntő többségét Oroszországban állítják elő. A terület legnagyobb adatbázis-előállítója a moszkvai VINITI (Összoroszországi Tudományos és Műszaki Információs Intézet) és az Informelektro (Ipari Információs és Műszaki-Gazdasági Kutatás Összoroszországi Kutatóintézete).

A szakterület sok adatbázisa elérhető online módon. Az atomenergia és a reaktortechnika területén 38 adatbázist vontunk be a felmérésbe. Az 5. táblázat az adatbázisok országok szerinti megoszlását mutatja.

5. táblázat

Az atomenergia és a reaktortechnika kelet-európai adatbázisai

Ország	Adatbázisok száma
Oroszország	30
Lettország	2
Ukrajna	2
Grúzia	1
Moldávia	1
Lengyelország	1
Üzbegisztán	1
Összesen	38

A szakterület vezető adatbázis-előállítója a VINITI és a VIMI (az Ágazati Információ Összoroszországi Tudományos Kutatóintézete, Moszkva).

A környezetkutatás, -technika és -védelem terén 60 offline és online adatbázist mértünk fel a kelet-európai országokban (6. táblázat).

Ebben az ágazatban is a VINITI állítja elő a viszonylag sok adatbázis nagy részét, amelyek között van online elérésű is.

Gazdasági adatbázisok

Az 1980-as évekig Kelet-Európában nem készültek általánosan hozzáférhető gazdasági adatbázisok. Sőt, még 1989-ig is csak közgazdaság-tudományi bibliog-

6. táblázat

A környezetkutatás és -védelem kelet-európai adatbázisai

Ország	Adatbázisok száma
Oroszország	36
Lengyelország	7
Magyarország	4
Bulgária	2
Kazahsztán	2
Románia	2
Ukrajna	2
Örményország	1
Azerbajdzsán	1
Lettország	1
Litvánia	1
Türkmenisztán	1
Összesen	60

ráfiai adatbázisok léteztek. A gazdaságra, az üzleti életre vonatkozó információk szolgáltatása az utóbbi években vált jelentős mértékben hozzáférhetővé a kelet-európai országokban. A teljes kelet-európai adatbáziskészlet 20%-át teszi ki ez a típus.

Annak ellenére, hogy a gazdasági adatbázisok száma nő, a különböző kelet-európai országokban az említett változások nehézkessé tették a megbízható gazdasági és üzleti adatok megszerzését. Az új vállalkozások száma egyre több, de a privatizációból eredő csődhullám is terjed Keleten. Sok vállalkozást röviddel azután felszámolnak, hogy megalakult. A törvénykezés naponta változik. Amíg ilyen gazdasági környezettel kell számolni, szinte lehetetlen megbízható és naprakész gazdasági információkat várni a szolgáltatóktól. Mindezen nehézségek ellenére lényeges fejlődési lehetőségek állnak Kelet-Európában a gazdasági adatbázisok előállítása előtt. Ennek oka, hogy a gazdaság alapvető újjáalakítása elvárja a lehető legjobb, naprakész gazdasági és műszaki vonatkozású információk szolgáltatását.

Az adatbázisok nyelvek szerinti megoszlása

A Kelet-Európában előállított adatbázisok legnagyobb része az előállító ország nemzeti nyelvén készült. Ez azt jelenti, hogy több mint kétharmad részük oroszul, és több mint 20%-uk a többi kelet-európai ország nyelvén készült. 72 adatbázis, vagyis 4%-uk angol nyelvű. Amint a 7. táblázat mutatja, Kelet-Európában az angol nyelvű adatbázisok nagy része Magyarországon készült, az összes angol nyelvű adatbázis 45%-a; a magyar készítésű adatbázisok egyharmada angol nyelvű.

A magánszektor dinamikus fejlődése Bulgáriában is meglátszik a nyugati befektetők és cégek felé orientálódó angol nyelvű adatbázis-előállításban. A Bulgáriában előállított adatbázisok 24%-a angol nyelvű. A

7. táblázat

Az angol nyelvű adatbázisok megoszlása az előállító országok szerint

Ország	Adatbázisok száma
Magyarország	33
Bulgária	15
Lengyelország	8
Cseh Köztársaság	7
Oroszország	5
Románia	4
Összesen	72

többi kelet-európai országban az adatbázisoknak csak kis százaléka angol nyelvű.

Online adatbázisok Kelet-Európában

145 kelet-európai adatbázis-előállító 241 online adatbázist tesz hozzáférhetővé távközlési hálózaton, ezzel egyben hostként is szerepelnek; ők az adatbázis-előállítók, és saját termékeiket kínálják online módon. A hostok döntő többsége (71%) csak egy vagy két adatbázist, 24%-uk max. tíz online adatbázist szolgáltat; csak 7 host (5%) ajánl 10 és 36 közötti adatbázist. Nincs kifejezetten adatbázis-szolgáltatóközpont Kelet-Európában (8. táblázat).

8. táblázat

A legnagyobb hostok Kelet-Európában

Hostok	Adatbázisok száma
Összoroszországi Tudományos és Műszaki Információs Intézet (VINITI), Moszkva	44
Információs Infrastruktúra-fejlesztési Program Kft. (IIF), Budapest	16
A Cseh Köztársaság Nemzeti Információs Központja (NIS), Prága	14
Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központ (NTMIK), Moszkva	14
Az Orosz Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Információs Intézete (INION RAN)	12

Az adatbázisok legnagyobb online szolgáltatóközpontja Moszkvában található: a VINITI, az NTMIK és az INION. A nagy oroszországi hostok mögött sorakozik a többi kelet-európai ország néhány információs központja.

A Cseh Köztársaság Nemzeti Információs Központja (NIS) cseh és szlovák adatbázisokat ajánl online használatra. A termékskála különféle adatbázisokból áll, egyesek tudományos és műszaki bibliográfiai, mások gazdasági adatbázisokat állítanak elő.

A többi kelet-európai országtól eltérően az adatbázisok forgalmazása Magyarországon nem központosított. 18 host ajánl online adatbázisokat. Az elsődleges host az adatbázisok számát tekintve az IIF Kft., amely a második Kelet-Európában az adatbázis-forgalmazásban az orosz VINITI mögött.

Bulgária nemzeti hostja az Országos Információs és Dokumentációs Központ (korábban CINTI), egyike annak a néhány információs központnak, amely közvetlen, hálózaton elérhető online információs szolgáltatást ajánl az 1980-as évek közepe óta. Az intézmény interdiszciplináris tudományos és műszaki információt ad a tudomány és technika minden területéről.

Az online adatbázisok szakterületi eloszlása szerint a legnagyobb részarányt (70%) a természettudományok és a technika képviselik. A műszaki információt szolgáltató adatbázisok száma (bányászat, elektronika, elektrotechnika, gépészet, építőipar, fémkohászat és adatfeldolgozás) vezet (43%). A természettudományok területére az adatbázisok 27%-a esik. Ennek a csoportnak a magját az élettudományok, a fizika, kémia, a mezőgazdasági és orvostudományok alkotják.

Az összes adatbázis 14%-a szolgáltat gazdasági információkat. Interdiszciplináris bibliográfiai információkat 8%-uk ajánl, köztük szerepelnek a könyv- és folyóirat-katalógusok, disszertációk és referenzművek adatbázisai is. A humán és társadalomtudományok 6%-ot tesznek ki. Az összes adatbázis 2%-át adják a híradatbázisok.

A kelet-európai online adatbázisok földrajzi megoszlását mutatja a 9. táblázat.

9. táblázat

Az online adatbázisok megoszlása országok szerint

Ország	Adatbázisok száma
Oroszország	136
Magyarország	70
Cseh Köztársaság	16
Bulgária	6
Ukrajna	6
Grúzia	3
Lengyelország	2
Belorusszia	1
Kazahsztán	1
Szlovákia	1
Összesen	242

A legtöbb online adatbázist Oroszországban állítják elő. Ezt Magyarország követi a 70 online adatbázissal. A magyar adatbázisokat 1986 és 1990 között fejlesztették ki az információs infrastruktúra fejlesztési projekt részeként. Ezek az adatbázisok, amelyek átlagosan 2000–4000 dokumentációs egységet tartalmaznak, nem hasonlíthatók a nagy oroszországi adatbázisokhoz, amelyek néhány esetben több millió tételt tartal-

maznak. Az összes online adatbázis 7%-át a Cseh Köztársaság, Bulgária csak 3%-át állítja elő.

Néhány más kelet-európai ország és korábbi szovjet köztársaság adatbázisait is sikerült ugyan bevonni a felmérésbe, viszont ezek online hozzáférése még nem tisztázott, nevezetesen a következő okok miatt.

Sok olyan adatbázis van a korábbi szovjet köztársaságokban, és számos orosz információs központban, amelyet csak az országon belül lehet elérni. Vannak olyan „online adatbázisok” is Kelet-Európában, amelyek helyi hálózathoz kötöttek, és amelyeket a kelet-európai meghatározás szerint tekintenek online elérhetőnek. Például a Gliwicében (Lengyelország) található Színes Fémek Intézete, és Varsóban a Vegyipar Gazdasági Intézete üzemeltet online adatbázisokat korlátozott hozzáféréssel. Ezért nehéz pontos számot kialakítani a kelet-európai adatbázisokról, amelyek – elvileg – valóban online adatbázisok, azaz elérhető távközlési hálózaton.

A kelet-európai online adatbázisok elérése

A kelet-európai országok és a korábbi Szovjetunió távközlési hálózatait általánosan jellemzi a kis adatsűrűség és a gyenge átviteli minőség. A kelet-európai országokban az adatátvitel általában a nyilvános telefonhálózaton, tárcsázott vonalakon folyt. Az egész hálózat technikailag elavult, és megbízhatatlansága az analóg kapcsolási technikának tudható be. Az 1980-as évekig a kelet-európai országok nem kezdtek digitális adatátviteli hálózatok építéséhez. Ma a legtöbb országban bevezették már a csomagkapcsolt adatátviteli hálózatokat, amelyek a CCITT X.25 és X.75 protokoll alapján működnek. Ezek a hálózatok még nem országosak, így sok felhasználónak még most is telefonvonalat kell igénybe vennie.

Az adatbázisok frissítése Kelet-Európában

A kelet-európai nagy változások azt eredményezték, hogy sok adatbázis-terméket lezártak, az új adatbázisok száma viszont napról napra növekszik. Ez az ellentmondás a következőkkel magyarázható:

- ▶ Sok adatbázis-előállító függ más szervezetek inputjától. Az, hogy az intézmények közötti együttműködés a továbbiakban nincs központi ellenőrzés alatt, és az együttműködés érdekeltisége egyre inkább Nyugatra irányul, folyamatosan nehezzé teszi a bibliográfiai adatbázisok frissítését, amelyek elsősorban együttműködésen alapultak.
- ▶ Keleten az adatbázisok beindításának fő oka az volt, hogy elsősorban politikai és gazdasági célból lefedjék az iparilag kulcshelyzetű európai országokat, Japánt és az USA-t. A moszkvai VINITI bib-

liográfiai adatbázisaiban például 50%-nál több a nyugati szakirodalmi forrás. Az állami támogatások megszűnését követően, és különösen a szolgáltató ágazatokban sok könyvtárnak nincs pénzeszköze a nyugati kiadványok megvásárlására, különösen a magazinokra és a folyóiratokra. Ezért sok adatbázis folyamatos fenntartása nagy kockázatot jelent. A nyugati szakirodalom részaránya rendkívül fontos a kelet-európai adatbázis-használóknak, mivel sokan közülük nem tudnak nyugati adatbázisokat igénybe venni.

- ▶ A legtöbb adatbázis-készítő hozzászólt a múltban ahhoz, hogy az adatbázis-előállítás és -hasznosítás összes költségét az állami költségvetés finanszírozza. 1990 óta csak kevés területen kaptak teljes állami támogatást az adatbázisok előállítására, míg másutt az adatbázis-készítők szervezeti szerkezetük megváltozása miatt elveszítették az állami támogatást.
- ▶ Sok információs intézmény és szolgáltatásuk jövője (így az adatbázis-előállítás) bizonytalanra vált a nagy állami támogatások megszűnése miatt.
- ▶ Az intézményeknek nyújtott állami támogatások megadásának kritériumait gyakran egyedül a szervezeti szerkezetre alapozták, nem az intézmény vagy szervezet munkájának eredményeire.
- ▶ A magáncégek – így azok tanácsadó cégek, melyek az információs piacon próbálnak meg gyökeret verni, és adatbázisokat létrehozni – szaporodnak. Sokuknak azonban nincs gyakorlata az adatbázisok előállításában, és az új termékekre gyakran kicsi az igény. Az adatbázisoknak gyakran nincs meg az a biztonságos pénzügyi háttérük, hogy biztosítsák folyamatos létüket. A rossz vezetés és az igények hiánya a fő okai annak, amiért az új adatbázisokat sokszor nem folytatják.

Összegezés

Kelet-Európában a szolgáltató ágazatban pillanatnyilag végbemenő változások a további fejlesztések állandó figyelését igénylik. A kelet-európai szakinformációs központokkal együttműködve a GMD kialakított egy módszert az információs piac folyamatos figyelésére. Az adatbázis-nyilvántartás megjelenése óta a következő adatokhoz jutottunk hozzá (10. táblázat).

10. táblázat

A kelet-európai országok adatbázisai

Ország	Beszerzett adatbázis- leírások	Releváns adatbázis- leírások
FÁK	7000	1000
Magyarország	150	80
Cseh Köztársaság és Szlovákia	150	60
Lengyelország	100	60
Bulgária	40	30
Összesen	7440	1230

Fordította: Jáki Éva

A Recognita Rt. stratégiai együttműködési szerződést kötött a Hewlett-Packard céggel a kelet-európai régióban

A Hewlett-Packard, a világ vezető asztaliskenneregyártója úgy döntött, hogy a *Recognita Részvénytársaságot*, az európai OCR (optikai karakterfelismerés) fejlesztés és gyártás vezető cégét választja partneréül abban az akcióban, amely során egy igen nagy felismerési pontosságú, rugalmas és könnyen kezelhető OCR szoftvert csomagol Kelet-Európában forgalmazott *ScanJet* típusú szkennerei mellé.

A Recognita Select OCR programot minden vásárló HP-szkennerehez csomagolva megkapja a *Cseh Köztársaságban, Görögországban, Lengyelországban, Magyarországon, Romániában, a Szlovák Köztársaságban, Szlovéniában és Törökországban*. Ezen együttműködésnek köszönhetően mára az optikai karakterfelismerés minden kelet-európai felhasználó számára mindennapi valósággá vált.

Az OCR program lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy fáradtságos újragépelés nélkül a dokumentumokat, szerződéseket, pénzügyi táblázatokat, vagy akár újságcikkeket újrafeldolgozható formában, automatikusan személyi számítógépeikbe vigyék.

A Recognita Select program mind a szabványos TWIN interfészt, mind pedig a HP AccuPage 2.0 technológia képjavító eljárásait támogatja. A képek minőségének megőrzése mellett tárolja a beszkenelt lapok formátumát is, pontosan érzékeli a szövegterületeket, és a képjavítás, valamint nagyítás útján javítja az igen kis méretű betűk pontos felismerését is. A szoftver működéséhez egy 386/486 típusú processzorral rendelkező IBM PC-kompatibilis számítógép szükséges 4 Mb-ot RAM-mal, MS Windows-környezetben. A Recognita Select több mint 80 nyelvet ismer fel, és jól kezeli a kevert betűtípusú szövegeket, valamint az arányos betűközű és aláhúzott karaktereket.

A HP ScanJet IIp és a ScanJet IIcx szkennerekhez csomagolt Recognita Select értékesítését október 1-jén kezdték meg a HP-márkakereskedők.

Újdonságok az OSZK-ban

Az Országos Széchényi Könyvtár 1994. szeptember 1-jétől kibővítette olvasó- és kutatóhelyeinek számát. A kutatók számára 12 új kutatófülkét és 6 új kutatóasztalt (helyi világítással, személyi számítógéphez való csatlakozási lehetőséggel), valamint a kutatói övezetben 64 zárható tárolószekrényt állítottak fel. Így a régiókkal együtt összesen 36 kutatóhely áll a kutatói olvasójeggyel rendelkezők részére. Ugyancsak bővültek a VII. szinti olvasótermek 34 olvasóhellyel, ezentúl egy időben több mint 520 olvasó használhatja az olvasótermeket.

A kutatóhelyek bővítését és korszerűsítését elsősorban az indokolta, hogy az örvendetesen – különösen vizsgaidőszakban – megnövekedett diákolvasói létszám évről évre egyre jobban „kiszorította” a könyvtárból a kutatókat. Az OSZK mint a magyar irodalom- és történettudomány legteljesebb gyűjteménye tulajdonosa szeretné, ha az e tárgykört kutató szakemberek, kutatók minél nagyobb számban vennék igénybe a könyvtár szolgáltatásait: azaz visszaszoknának a könyvtárba.

Részben a zavartalan munkavégzés, részben az állomány védelmének szempontjai indokolták a könyvtár használatának feltételeit szigorító intézkedések (olvasótermi ellenőrző kamerák felállítása, könyvtári dokumentumok más olvasóterembe, más szintre való vitelének megtiltása, hatékonyabb olvasótermi felügyelet stb.) bevezetését.

A könyvtár szolgáltatásait igénylő könyvtárak számára örvendetes esemény, hogy elkészült a *Magyar Nemzeti Bibliográfia. Könyvek Adatbázisa* CD-lemezen. Az adatbázis a Magyarországon 1976–1991 között megjelent, és köteles példányként beszolgáltatott több mint 100 000 könyv bibliográfiai adatait tartalmazza. Az adatbázisban minden jelentős adat (szerző, cím, közreműködők, sorozatcím, földrajzi név, nyelv, tárgy stb.) szerint lehet keresni, rekordjai a felhasználó saját adatbázisába áttölthetők.

/Sajtótájékoztató az OSZK-ban 1994. szeptember 1-jén./